

KRIZOVÝ KOMPAS

expertního týmu generála Pavla

„Jestliže připustíme myšlenku, že každá krize je příležitostí, tak bychom měli otevřít všechna témata, na která jsme neměli odvahu v posledních několika letech. Vlády se v poslední době zjednodušeně řečeno chovají tak, jako kdyby pravidelně chodily do hospody a dávaly si jedno pivo za druhým a všechny na dluh. Místo toho by teď vláda měla jít do banky a tam představit plán, jak chce ty piva postupně zaplatit a jak to udělá, aby její dluhy přestaly růst.“

GENERÁL PETR PAVEL

Žijeme v těžké době. V Evropě je válka a na nás dopadá energetická krize a zdražování. Trápí nás chaos a nejistota z toho, co bude. Nejsem sice ekonom ani expert na energetiku, ale vím, jak se v krizi chovat. Svolat odborníky, vyslechnout si jejich doporučení, vybrat to nejpříjemnější, rozhodnout a nést za to odpovědnost. A svá rozhodnutí jasně a srozumitelně komunikovat lidem. Tím jsem se řídil během své služby v armádě i zahraniční diplomacii a hodlám v tom pokračovat dál. Lidé se na mě obrací s mnoha dotazy, mají pocit, že jim stát nepomáhá. Já a můj poradní tým bychom jim rádi poskytli odpovědi, které jim zatím schází.

KDE JSME?

→ Nejpálčivější dopady cen energií vláda řeší, a to zastropováním cen pro domácnosti a firmy, na které uvolní 130 až 170 miliard korun. Jde však o podporu plošnou, která se rozdělí mezi velký počet lidí. Pro nízkopříjmové skupiny tedy bude letošní zima i tak velkou zátěží.

→ Stále se nedaří zkrotit inflaci, která patří mezi nejvyšší v Evropské unii a pohybuje se okolo 18 %.

→ Z hlediska zásob plynu jsme zajištěni na tuto zimu, velkým otazníkem je ale zima nadcházející.

→ Evropská komise už přišla s plánem na posílení solidarity, zajištění společného nákupu zemního plynu a snížení cen energií. Evropští lídři se po detailní diskusi dohodli na jeho principech, u opatření na zastropování cen zemního plynu budou dále hodnotit ekonomické dopady tohoto opatření.

CO NÁM HROZÍ?

→ Pokud malé i velké české firmy nedostanou podobnou podporu, jaká je plánovaná pro ty německé, hrozí výrazný pokles jejich konkurenceschopnosti a ohrožení jejich pozice v evropském dodavatelském řetězci. To může vést postupně i k propouštění. Německá podpora zatím není schválena.

→ Pokud vláda nepřijde s řešením prohlubujícího se schodku státního rozpočtu, hrozí nám v následujících letech výrazné zhoršování ratingu a ztráta důvěry finančních trhů a v posledku výrazné zvýšení nákladů na dluh..

CO DĚLÁME?

→ Příspěvky na bydlení mají od začátku října vyšší normativy, podpora je tak dostupná širšímu okruhu lidí. Změna má dopad na statisíce lidí. Nejvíce podle odborníků pomůže méně početným domácnostem, které žijí v nájmu, především seniorům.

→ Naplněnost českých zásobníků plynu je na rekordních hodnotách (94 %). Nejsme proto bezprostředně ohroženi přerušением dodávek plynu.

→ Domácnostem a firmám už se daří výrazně šetřit na energiích, díky snížení jejich spotřeby, a to přibližně o 15 %.

→ Vláda plánuje zdanění mimořádných příjmů, které by se mělo týkat především energetických firem a bank – získané prostředky chce pak využít na pomoc domácnostem a firmám.

→ Vláda uspořádala evropský summit, kde se podařilo dohodnout princip mechanismu společných nákupů zemního plynu a dále posunout jednání o celounijních řešeních.

KRIZOVÝ KOMPAS

expertního týmu generála Pavla

CO MŮŽEME DĚLAT?

→ Potřebujeme řešení pro energetickou situaci velkých firem, které bude ideálně cílené tak, aby podpořilo firmy z odvětví nejvíce ohrožených růstem cen energií, a zároveň podmíněně snahou těchto firem o energetické úspory.

→ Česká vláda by měla využít roli předsednické země v Radě Evropské unie a tlačit na společný postup evropských států pro řešení krize a zajištění plynu, například od úplně nových dodavatelů, se kterými je složité uzavřít dohodu jako individuální stát. V tomto směru by bylo vhodné začít využívat potenciál ekonomické a zahraničně-politické síly jednotné EU, který je mezi evropskými vyjednávacími nástroji dlouhodobě opomíjen.

→ Slabým místem vlády je nadále komunikace o možnostech podpory. Informační kampaně nejsou příliš účinné a lidé stále neví, na jakou pomoc mají nárok.

→ Vláda by měla upravit podmínky pro realizaci takzvané windfall tax (zdanění neočekávaných zisků) tak, aby předešla tomu, že je firmy budou obcházet a neočekávané zisky nevykazovat. Nastavení parametrů daně a komunikace vlády zatím vyvolala negativní odezvu a rozkolísala akciový trh.

→ Současná situace je příležitostí pro radikálnější rozpočtová opatření, která mohou v důsledku vést ke zlepšení fiskální i ekonomické situace v následujících letech. Dočasně je možné zavést „válečný“ rozpočet, výrazně omezit řadu výdajů, seškrtnat různé výjimky a dotace kromě pomoci s energiemi.

→ Pro lepší zvládnutí současné situace i případných šoků v budoucnu potřebujeme dlouhodobou vizi pro udržitelnost veřejných financí, ale i pro transformaci ekonomiky, kterou ale nelze správně provést bez reformy školství a většího důrazu na vědu a výzkum.

CO Z TOHO PLYNE PRO VEŘEJNOST?

→ Domácnosti musí nadále počítat s vysokými cenami potravin, služeb a dalších položek způsobenými extrémně vysokou inflací. Ceny nebudou klesat, neměly by už ale dále růst tak rychlým tempem jako doposud. Inflační tlaky a nejistoty zůstávají spojené s cenami energií a související výrobou.

→ Výši faktur za energii by měl zkrotit cenový strop, přesto je vhodné spotřebu energií snížit.

→ Lidé by se neměli zdráhat využít státní podporu, jako například příspěvek na bydlení nebo přídavek na děti. Příspěvek na bydlení není pomoc v hmotné nouzi, jak si mnozí myslí.

→ Je třeba se připravit na ekonomicky složitější období, které je ale příležitostí pro provedení řady potřebných reforem, které dají Česku nový směr a vizi pro další roky.

EXPERTNÍ TÝM

Zdeněk Tůma
Vladimír Bezděk
Jan Hartl
Milena Jabůrková
David Marek
Michal Mareš
Jakub Maščuch
Lucie Poláková
David Vávra

Více o expertním týmu na
www.generalpavel.cz/lide

